

SZÜLŐK LAPJA

KULTURÁLIS DEMOKRÁCIÁNK ÉPÍTÉSE

Ismert természeti törvény, hogy ami nem épül, az pusztul. A természetben megállás nincsen. Ez a megállapítás azonban érvényes az élet minden eseményére. Ami nem fejlődik, az visszafejlődik. Ezért helytelen az ország gazdasági és társadalmi életében a harmadikutas politika. Aki nem építi a demokráciát, az rombolja, még akkor is, ha ilyen értelemben kifejezetten nem tevékenykedik, hanem egyszerűen tűri, hogy mások rombolják. Ezt tudomásul kell vennie mindenkinek, de fokozott mértékben kell tudatosítani azoknak, akiknek bármilyen csekély mértékben is, de közüik van kulturális demokráciánk építéséhez.

Gazdasági életünk fejlődése ma már mindenki előtt világos. Olyan kiemelkedő események jelzik a fejlődést, amikről mindenki tud, amiket mindenki észlelhetett. A földreform, az újjáépítés, a hároméves terv, a tervgazdálkodás bevezetése, a szövetkezeti mozgalom, a bankok, az üzemek államosításának végrehajtása, a munkaverseny — mind egy-egy határhő. Biztosan mutatják azt az utat, amelyen az embernek embertől való kizsákmányolásának megszüntetése, a szocializmus kiépítése felé haladunk.

Politikai életünk fejlődése is dicsekedhet a megfelelő útjelző állomásokkal. A koalíció, a munkásegység, a köztársaság megalkotása, a különböző reakciós csoportok felszámolása, a Magyar Dolgozók Pártjának megteremtése, mind azt bizonyítják, hogy a dolgozók politikai hatalma egyre erősödik s egyre határozottabban és szilárdabban biztosítja a szocializmus felé vezető utat.

Ha végigtekintünk az elmúlt három év eredményein, meg kell állapítanunk, hogy országunk gazdasági, politikai és társadalmi strukturájában gyökeréig menő, alapvető változások történtek. Ezeknek a változásoknak eredményeképpen új munkáosztály, új értelmiség, új parasztság van kialakulóban. Amikor azonban Rákosi elvtárs kongresszusi beszámolójában megállapítja, hogy »a magyar gazdasági élet igen jelentékeny frontján vereséget szenvedett a kapitalizmus és győzött a szocializmus«, akkor szavait nemcsak gazdasági értelemben kell felfogni, hanem erkölcsi és kulturális következményeiben is.

Nem szabad azonban azt hinnünk, hogy a dolgozó nép erkölcsi és kulturális átalakulása önmagától végbemegy. A kultúrforradalom eszközei

különbözők és bonyolultak. Eszköze és fegyvere mindenekelőtt a marxista-leninista párt. Eszközei azonban a demokratikus társadalmi és kulturális tömegszervezet, a sajtó, a közoktatás, a tudomány, a rádió, a film, a könyv, a színház, a művészetek stb. is. Mindezekkel az eszközökkel azonban élni kell, hogy gazdasági és társadalmi átalakulásunkat demokratikus kultúrforradalommal továbbfejleszthessük.

A kultúrforradalom megvalósításának eszköze tehát a közoktatás, amely a felekezeti iskolák államosításával került a maga teljes egészével a népi demokrácia birtokába. Az a körülmény, hogy az iskola a kultúrforradalom egyik eszköze, meghatározza azokat a tennivalókat, amelyeket iskolai vonatkozásban végre kell hajtánunk. Ezt összefoglalva, úgy fejezhetnők ki, hogy a forradalmi átalakulás részesévé kell tennünk az iskolát is.

Az iskolában három tömegelő jelentkezik: a pedagógusok, a szülők és az ifjúság tömegereje. Arra kell törekednünk, hogy mind a három tömegelőt a legnagyobb demokratikus lelkesedés hassa át. Fel kell kutatnunk és meg kell mozgatnunk azokat a harcok demokrata elemeket, akik egy-egy területen külön is, de a hármat együtt vagy egymás segítségével sietve fel tudják lelkesíteni a demokráciáért folytatandó mindennapi harcra. A jó példa ragadós, a lelkesedés pedig már fél siker, minden munkaverseny alapja.

A pedagógus feladata, hogy a köztársaság minden eredményére rámutasson. Hívja fel rá az ifjúság figyelmét. Érzékeltesse az ország erőfeszítéseit és az eredményeket, még akkor is és főként akkor, ha azok sem a tantervben, sem a tanmenetben nem szerepelnek, mert nem is szerepelhetnek, olyan eseményekről lévén szó, amik a tanmenet összeállítása óta történtek.

A pedagógus feladata a helyes osztályfoglalkoztatás kialakítása. Ha úgy látja szükségét, az ő feladata az osztálytanítással szemben a csoporttanítás bevezetése. Az eredményes tanítás módszere az adottságok, hely és körülmények függvénye. Legyen rugalmas. Keresse az új iskolának megfelelő új módszereket.

A pedagógus feladata, hogy az avult nevelési eszményeket újakkal cserélje fel. Gondoskodjék róla, hogy a társadalom új eszményei megfelelően

érvényesüljenek az iskolai nevelésben is. A rend és fegyelem megvalósítása, a munka eszményesítése nemcsak a felnőtt társadalomnak, de az iskolának is feladata. Üzemplátogatások alkalmával ne a holt anyagot, a vegyi átalakulásokat, hanem a munkás tevékenységét szemléltessük, arra koncentráljuk a figyelmet.

Helytelenül jár el azonban az a pedagógus, aki forradalmi munkáját egyedül, magárahagyatva, szövetségesek nélkül akarja elvégezni. Keresnie kell legtermészetesebb szövetségeseinek, a szülőknek a támogatását. Ha a szülők munkaközössége jól működik, ez nem is marad el.

A szülők nagyon jól ismerik demokráciánk eredményeit, ha tehát tudják, hogy gyermekeiknek jó szolgálatot tesznek azzal, ha erről odahaza velük megbeszéléseket folytatnak, ennek készséggel eleget fognak tenni.

A szülők az Úttörő-mozgalmat mégegyszer olyan lelkesedéssel fogják felkarolni, ha tudják, hogy gyermeküket a csoporttanulás elsajátításához segítik hozzá, a mellett, hogy nagyszerű élményekben is részesülhetnek.

A szülők, főként a fizikai dolgozók, gondosan ügyelni fognak arra, hogy gyermekeik eljárjanak az iskolába, ha tudják, hogy ott a munkás megbecsülésére, a dolgozók szeretetére nevelik őket, az ő eszményeiket szerettetik meg velük.

A helyesen és jól működő Szülők Munkaközössége tud lelkesíteni a »Dolgozók az Iskolákért« akcióért, mert tudja, hogy áldozatával a maga iskoláját építi. Tud lelkesedni az iskola nevelési célkitűzése miatt, mert tudja, hogy saját eszményeit viszi diadalra. Tud lelkesedni a pedagógusokkal való együttműködésért, mert tudja, hogy ezzel saját gyermeke ügyét szolgálja.

Ha tehát szülő és pedagógus összefog és ezt az összefogást megfelelő demokratikus lelkesedés hatja át, akkor az ifjúság készséggel vállalja ennek az együttes nevelésnek minden következményét. Sőt! Saját lelkesedésével meg is tudja könnyíteni a nevelők munkáját, mert tudja, hogy az életre készül fel.

A demokrácia létrehozta az új társadalmi és gazdasági viszonyoknak megfelelő új iskolarendszert. Az új iskolákat új szellemmel kell megtölteni. Új iskola, új szellem, új diákság megvalósulásának láttára megállapíthatjuk, hogy kulturális életünk fejlődésének is leraktuk egyik határkövét. Az a körülmény pedig, hogy népi demokráciánk birtokba vette az ország összes iskoláit és ezzel lehetővé vált az eddig elért eredmények országos méreteinek továbbfejlesztése, biztosíték arra, hogy népünk kultúrforradalma ugrásszerűen fejlődjék. Joggal hangoztathatja tehát haladó szellemű dolgozó népünk, hogy miénk a föld, miénk a gyár, miénk az iskola is.

Dr. Fodor József

Az új iskolai év elé...

Új iskolai év kezdődik!

Ez az új iskolai év lelkileg is, anyagilag is felszabadultabb tanulókat, szülőket és nevelőket gyűjt egybe, hogy még az eddiginél is jobb munkaeredményeket érjenek el.

A jó munka feltételei lényegesen javultak, sőt sok részletterületen elérték a békeszínvonalat, esetleg meg is haladják azt. A munkanapok száma legalább 200 lesz. Az iskolaépület teljes helyreállítása legnagyobb részben megtörtént, illetve befejezéséhez közeledik. Kellő mennyiségben állnak rendelkezésre tankönyvek és tanszerek. A felszerelés kiegészítése és korszerűsítése mind nagyobb mértékben folyik. Szénstűnet nem lesz, mert az iskolák kellő mennyiségű tüzelőanyaggal rendelkeznek. A munka belső feltételei is javultak. A tanulók lelkesedése és munkafegyelme, a szülők áldozatos megértése és segítőkészsége, a nevelők hivatásszeretete: az iskolafenntartó hatóságok gondoskodásának kiterjesztése, a szociális segítség lehetőségeinek fokozódása, a pártok és más demokratikus szervek áldozatos támogatása, az úttörő mozgalom, a diákönkormányzat és a szülői munkaközösségek megnövekedett munkalehetőségei stb. mind-mind azt ígéri, hogy az új iskolai év várható munkaeredményei nem maradnak el a demokratikus élet más szektorainak munkaeredményei mellett.

Ebben a várható szép és eredményes munkában különlegesen fontos feladat vár a szülőkre. Mind nagyobb elmélyültséggel igyekezniük kell megismerni az iskolai nevelői munka természetét, összetettségét és sajátos nehézségeit. Az ő megértő kritikájukat, sok és sokféle segítségüket az iskola nem nélkülözheti.

A Szülők Lapja készségesen nyújt segítséget az új iskolai évben is ehhez a szép munkához. Ezt a feladatot szívesen vállalja akkor, amikor a nevelés és oktatás minden munkásának az 1948/49. iskolai évhez erőt és kitartást kíván!

Állítsunk fel levelesládát!

Azt akarjuk, hogy a Szülők Lapja valóban az iskolákban és a családi otthonokban nevelők lapja legyen, s a nevelés-tanítás minden részletkérdésében hasznos, gyakorlati vonatkozású irányvonalat mutasson. Ennek a célnak az érdekében helyet akarunk adni lapunkban minden olyan írásműnek, amely alkalmas arra, hogy belőle mindenki okulhasson.

Ismételten kérjük az iskolák igazgatóit, hogy az iskolaépület megfelelő helyén szereltesse fel egy dobozt ezzel a felirattal: »A szülői munkaközösség levelesládája«. Egyben kérjük a szülőket és tanítókat, tanárokat, hogy a nevelés kérdéseire vonatkozó elgondolásait és ötleteiket a Szülők Lapjában megjelent cikkekkal kapcsolatos véleményüket, cikkeiket, az iskolájuk, családi otthonuk életében előfordult, közérdeklődésre számot tartó eseményeket, tanulságos megnyilatkozásokat, humoros gyermeki elszólásokat, eseteket stb. írják meg, s helyezték a levelesládába. Kérjük az iskolák igazgatóit, hogy a levelesládát időnként ürítsék ki, s az anyagot juttassák el a Fővárosi Szülői Munkaközösségek Központi Vezetőségéhez (Központi Városháza, VII. ügyosztály, Fonó Ernőné).

Olvasd és terjeszd a Szülők Lapját!

Új ember az új társadalomban

Az utolsó évek folyamán egyre több szülő fordult hozzánk ilyen és hasonló kérdésekkel: »Szeretném tudni, hogyan neveljem a gyerekeimet?« — »Milyen embert neveljek a fiamból?« — »Jól neveltem-e gyerekeimet?« Ezek a kérdések mutatják, hogy a szülők ma nem biztosak abban: hogyan, miképpen, milyen eszközökkel neveljék gyerekeiket. Egyre többen érzik, hogy a nevelés régi receptjei ma már nem valnak be egészen. Az a nevelés, amit mi, mai szülők kaptunk, jó és elfogadható lehetett a maga idejében, de ma már nem boldogulunk vele s ami a legfontosabb: érezzük, látjuk, hogy gyermekeinknek nem tudunk elég biztosan utat mutatni, nem hallgatnak ránk, elszakadnak tőlünk.

Vajjon mi az oka ennek a bizonytalanságnak? Jobbak, élesebben látók voltak-e az elmúlt világban a szülők, mint a maiak? Vagy talán a mi gyerekeink rosszabbak, mint mi voltunk? Vagy annyira nehéz a mai szülő helyzete, küzdelme a megélhetésért, olyan súlyos nyomokat hagytak a háború pusztításai a gyerekek lelkében, hogy emiatt nehezebb ma a nevelés, mint régen volt?

Bizonyára mindezeknek a nehézségeknek részük van abban, hogy a mai szülő nehezebben igazodik el a nevelés kérdéseiben, mint a régi. De mindezek a nehézségek összefüggnek egymással, és összefüggnek egy hatalmas folyamattal, amelynek sodrában élünk: államformánk és egész társadalmunk átalakulásával. A mai szülőnek azért nehezebb az élete, azért bizonytalanabb a tudása gyermeke jövőjéről, azért veszíti el a fonalat és az irányt a gyerekek nevelése közben, mert önmaga sem látja még tisztán a társadalom kereteit, mert ez a kialakulóban lévő új társadalom más feladatokat ró dolgozó tagjaira, más magatartást követel, mint a régi társadalom. Ma a munkásnak más szerep jut a gyár munkájában, mint régen. Ma más a paraszt helyzete, más a gyermekek viszonya tanítójukhoz, más a felnőtt és gyermek egymáshoz való viszonya is. Bármerre nézünk magunk körül, a munka szervezésében, a dolgozóknak munkájukhoz való viszonyában, a közösség, az állam vezetéséhez való viszonyunkban, mindenütt gyökeres változást látunk. Ma a munkás beleszólhat a gyár irányításába, a szülő az iskola életébe. Ma már a kis általános iskolás gyerekek is maguk irányítják iskolai életüket. Mindez szokatlan, talán különösnek is tűnik. Sok szülő talán nem is helyesli. De mindez nem változtat a dolgok új rendjén. Az új rendet meg kell értenünk, magunkévá kell tennünk, mert jól nevelni csak akkor tudunk, ha nem a múlt társadalom szabályai szerint nevelünk, hanem a ma társadalmának, a ma követelményei szerint.

A nevelés mindig a társadalom rendjétől függött. A társadalmi osztályok helyzete és egymáshoz való viszonya szabta meg mindegyik osztály számára, hogy milyen emberré kell nevelni annak az osztálynak a tagjait. A jobbágysorban élő paraszt gyermekét alázatosságra nevelték, kevés tudással is megélhetett. Ma a saját földjén gazdálkodó paraszt gyermekének alapos szak tudásra van szüksége, gépek kezeléséhez kell értenie. És nem lehet többé alázatosan fejet hajtó, gépiesen engedelmeskedő ember. Öntudatra kell ébrednie, hiszen egyen-

rangú ember bárkivel az országban, résztvesz községének, sőt az egész országnak irányításában! Ez a példa is mutatja, hogy ma másfajta emberre van szüksége a társadalomnak, mint régen. S ezt az új embert a régi eszközökkel nem tudjuk felnevelni.

Milyen legyen ez az új ember?

Legnagyobb különbség mai társadalmunk és az elmúlt rendszer között az, hogy ma a dolgozó emberek milliói gazdái az országnak, birtokosai a termelés eszközeinek és az állam irányításának, nem pedig alárendelt, függő és bizonytalan helyzetben élő kiszolgálói annak az osztálynak, mely a vezetést minden téren a kezében tartja. Ma a munkás, a paraszt, a kistisztviselő gyermeke bármikor felelős, vezető helyre kerülhet. Ennek tudatában kell gyermekeinket nevelnünk. Minden munkahely teljes felelősséggel, teljes öntudattal dolgozó embert követel. Nyitott szemű, okos, jól felkészült emberekre van szükség. Ma nem elég a féltudás, nem elég az alázatos tekintélytiszteltet. Ma a versenyek szelleme tölti be a munkahelyeket — az iskolákat is beleértve! Olyan embereket kell nevelnünk, akik a versenyben örömeiket lelik, akik saját erejükben bízva, munkájukban örömet találnak. Azt szokták mondani, ha valahol a szocializmus új rendjére kerül a szó: »Szép, szép ez az új munkaerő, a közösségért folyó munka. De az emberek önzők. Mi fogja munkára sarkalni, ha nem elégíthetik ki önzésüket olyan mértékben, mint eddig? Ha nem gyűjthetnek annyit, amennyit egyéni ambíciójuk kíván?«

Igaz, hogy az emberi önzés egyik legfőbb rugója az emberi munkának. De nem igaz az, hogy ezt az emberi önzést csak az »én« érdekei tudják cselekvésre ösztönözni. Az »én« helyébe kell lépnie a »mi« érzésének: a szűk korlátok közé elzárkózó ember helyébe a közösség emberének. A közösséghez tartozás nagyon sok örömet ad az embernek. Erősíti öntudatát, fokozza egyéni erejének érzését. Milyen jó érzés együtt menetelni tömött sorokban, milyen jó együtt énekelni! Ugyanilyen jó, hatalmas és fölemelő érzés az egyén számára a közösséghez tartozás minden más formája is. Öröm a közösséggel együtt, a közösségért dolgozni, küzdeni, áldozatot hozni egyéni életünkből. Ezt a közösségi érzést kell kifejlesztenünk gyermekeinkben. Ha így nőnek fel, könnyen és szabadon tudnak beleilleszkedni a közösségbe, amely gyermekkorban a családot és az iskolát, később munkahelyünket és a felnőtt élet sok más közösségi formáját jelenti majd számunkra.

És nemcsak a közösséghez való viszonyunk más ma, mint volt régen. Más jelent számunkra a *munka* is az új társadalomban. A munka: kényszerűség, hogy fenn tarthassuk magunkat. Ez igaz; de a munka öröm is, a cselekvő alkotó tevékenység öröme, a hivatás öröme. Az új társadalomban erősen kidomborodik a munka örömjellege. Minél inkább eltűnik életünkből a felülről jövő kényszer, a megfélemlítés és megtorlás, annál szabadabbá válik az emberben az az ősi öröm, amit a munka jelent. Ezt a munkaörömet láthattuk az elmúlt tanévben iskolásgyerekeink munkájában, amikor a tanulmányi versenyek folytak. Szülők és tanítók mindannyian csodál-

kozva látták, milyen hatalmas lendületet vett egyszerre a gyerekek munkakedve. Ezt a lendületet jól ismerik azok a pedagógusok, akik már régebben észrevették, milyen örömforrás a gyermekek számára (és a felnőtteknek is) a munka, ha nem tapad hozzá a kényszer keserves érzése. Az új társadalom emberében ezt a munkaörömet kell erősíteni. Már a gyermekkorban, a családi élet keretében kell kezdenünk az örömteljes munkára nevelést.

Egyéni felelősség, szabad emberi öntudat, erős közösségi érzés és munkaöröm: ezek a legfontosabb alapvető tulajdonságai az új társadalom új emberének. Ha ez egyszer földereng előttünk, akkor már nem leszünk bizonytalanok. Meg fogjuk találni az utat is, mely az új emberhez vezet. És akik ezt felismerjük, akik ezen az úton indítjuk el gyermekeinket, már az új, magasabb emberi együttérzés és a megújodott munkaerkölcs felé vezetjük őket.

Fonó Ernőné

VISSZATÉRÉS

Részlet Makarenkó »Az újember kovácsa« című művéből

Akkori életem minden áldott napjában a remény, az öröm és a kétségbeesés keveredett.

Mert tegyük fel, ment minden szép símán. A nevelők este befejezték munkájukat, olvasgattak vagy egyszerűen beszélgettek, játszottak kicsit a gyerekekkel, aztán jó éjszakát kívántak nekik és elszédtek. A növendékek a lehető legbékésebb hangulatban készültek aludni menni. A napi munka érverésének utolsó dobbanásait, Kalina Ivanovics beszámolóját is végighallgattam szobámban, — most már az öreg csak azért üldögél, hogy hangosan elnélkedjék egy kicsit. Egyik-másik növendék kíváncsian bekukkan, Gud és Bratesenkó az ajtóban várják, hogy megrohanhassák Kalina Ivanovicsot a másnapi takarmányügyekkel, — amikor egyszerre csak ezzel a kiáltással ront be valaki:

— A hálóban ölik egymást!

Gondolkodás nélkül rohanok oda. A teremben kannibáli üvöltés... A sarokban két csoport — egymás hájában. A fenyegető taglejtések és rugások közé szédületes szitkok vegyülnek, egyik a másiknak a fülét cibálja. Burun éppen egy finn kést koboz el valamelyik hőstől, messziről utána kiáltanak:

— Mit avatkozol bele? Megkaphatod te is a magadét!

Egy sebesült, résztvevőtől körülvéve ül az ágyon és némán kötözgeti sebét a lepedőjéből leszakított vászondarabbal.

Én sohasem választottam szét a verekedőket és túlkiabálni sem próbáltam a lármát.

Mögöttem Kalina Ivanovics izgatottan suttozja:

— Jaj, gyorsan, gyorsan, aranyom, ezek a büdös kölykök még halomra ölik egymást!

Am én csak állok némán az ajtóban és figyelem, mi lesz. A gyerekek lassankint észreveszik jelenlétemet és elhallgatnak. A hirtelen beállt csend még a legbőszültebbeket is magukhoz téríti. Eldugják a finn késeket, az öklök elernyednek és a káromkodás félszónál elakad. De én még mindig hallgatok: bensőmben csak úgy forr a düh és a gyűlölet ez ellen az egész vadember-sokadalom ellen.

A tehetetlenség dühe ez, mert nagyon jól tudom, ez itt ma nem az utolsó eset.

Végre valami kínos, súlyos csend nehezedik a teremre, még a ziháló lélekzet nesze is elhalkul.

Ekkor hirtelen nálam robban ki az önkéntelen igazi düh rohama, és a cselekvés célszerűségének teljes tudatában ordítok rájuk:

— Késeket az asztalra! De gyorsan, merrrrt...

S most kirakják az asztalra a finn töröket, a konyhából e célra szerzett kenyérvágó késeket, zsebkéseket és a kovács-műhelyben készült bugylibicskákat. Még mindig némaság üli meg a termet. Zadorov, a drága, derék Zadorov az asztalnál áll és mosolyog, ő az egyetlen, akit most közelállónak, barátnak érzek.

— A bunkókat is! — szól még rövid parancsszavam.

— Egy van csak, nálam, elvettem — mondja Zadorov. Valamennyi áll, lehajtott fővel.

— Aludni!

Nem távozom addig a teremből, amíg mindegyik le nem fekszik.

Másnap a fiúk igyekeznek nem beszélni az előző esti botrányról. Én sem emlékeztetem rá őket semmivel.

Eltelik egy-két hónap. Ezalatt az ellenségeskedés tüzfészke csak gyengén pislákol holmi titkos rejtekhelyen és ha fellobbanással fenyegetne, maga a közösség oltja el. De hirtelen újból robban a bomba és akkor megint késsel mennek egymásnak a minden emberi formájukból kivetkőzött, züllött csibészek.

Egy este, úgy láttam, itt az ideje, hogy eltapossam a kígyó fejét, — ahogy mondani szokták. A lezajlott verekedés után ráparancsolok Csobotra, a finn késelés egyik hírhedt műkedvelőjére, hogy jöjjön a szobámba. Szófogadóan követ. Így kezdem:

— El kell hagynod a telet!

— Osztan hova menjek?

— Azt tanácsolom, eredj oda, ahol szabad a késelés. Te ma késsel mentél neki egy társadnak, csak azért, mert az ebédlőben megelőzött. Hát eredj olyan helyre, ahol a vitás kérdéseket késeléssel döntik el.

— Mikor kell elmennem?

— Holnap reggel.

Borúsan távozik. Másnap a reggelinél valamennyien körülvesznek: hadd maradjon a telepen Csobot, ők kezéskednek érte.

Nem értik.

— Mivel kezéskedtek érte? Ha legközelebb megint kést ránt, mit fogtok csinálni?

— Akkor kicsaphatja.

— Szóval nem tudtok jótállni érte. Csak menjen el innen. Reggeli után Csobot odajött hozzám:

— Isten áldja, Anton Szemjonovics! Köszönöm a fáradtságát...

— Viszontlátásra! Azért jóbarátok maradhatunk. Ha nagyon rosszul megy a sorod, visszajöhetsz, de két hét előtt semmi esetre sem.

Egy hónap múlva visszajött, sápadtan, lesóványodva.

— Hát visszajöttem, ahogy maga mondta.

— Nem találtál olyan helyet?

— Miért ne találtam volna? Van olyan hely is... Én itt maradok a telepen és többet nem veszek kést a kezembe.

A gyerekek szeretettel fogadtak bennünket a hálóteremben:

— Na lám, mégis csak megbocsátott neki! Tudtuk előre...

»Az ész gyermekkori munkája hagyja hátra a lélekben a legmaradandóbb nyomokat — néha nem tűnnek el az egész életen keresztül.«

(M. Gorkij.)

Ha kisgyermekem reám tekint, a könyvet leteszem. Nincsen abban oly szép, mint az ő tekintetében...

Ha kisgyermekem velem játszani kezd, a munkát abbahagyom. Nincsen az oly hasznos, mintha ilyenkor én övele játszadózom!...

Megy a gőzös, megy a gőzös Csillebércre, Úttörőket, úttörőket visz „előre”...

1948 július 31. Ünnepe a magyar ifjúságnak!

— A mi nagyapánk és édesapánk még kis játékvonathoz sem juthatott, s bennünket, boldog úttörőket ilyen páratlanul szép gyermekvasúttal ajándékozott meg a magyar demokrácia, illetve Gerő Ernő pajtás! — mondja Gáspár Ágnes ált. isk. 7. oszt. tanuló, az úttörő vasút egyik forgalmistája. — Július 31-én vette át a magyar úttörő ifjúság nevében a MÁV Széchenyi-hegyi úttörő vasútját Gerő pajtás. Ezért érdemes volt dolgozni, érdemes volt a nyári szünidőben is tanulni.

— Sokat kellett tanulnotok? — teszem fel a kérdést.

— Bizony, lelkesen készültünk a szolgálat ellátására! Mi, úttörő vasúttársak, többhónapos úttörő vasúttanulmányunkon sajátítottuk el a szükséges tudnivalókat a Mester-u. közs. ált. iskolában. De tessék megnézni, hogyan működik a mi vasútunk, amelynek minden alkalmazottja úttörő, egyben képzett vasúttárs!

Első utunk a Széchenyi-hegyi kiindulóállomás épületébe vezet. Van látnivaló! Ezt az épületet sok vidéki állomás megirigyelné.

A forgalmi irodában serény munka folyik.

Megkérdezem a pajtásokat, itt van-e a híres berendezés a kulcsos váltózárrakkal.

— Az nem rendkívüli berendezés! — világosít fel Ágnes pajtás, a forgalmista. — Ilyen minden úttörő állomáson található, hogy az állomásfőnök irodájából ellenőrizhesse, megfelelő biztonsággal fogadják-e a vonatokat. Ez a világító biztosító-berendezés azonban egészen modern. Piros fény jelzi, hol halad a vonat. Baleset semmiképpen sem lehetséges.

A szőke hajfonatú kis pénztáros pajtás az utolsó jegyeket adja ki erre a menetire, s a legkorszerűbb bélyegzőberendezéssel érvényesíti azokat. Éppen előttünk kér jegyet egy takaros kisleányka, aki gondosan öltöztetett játékbabát tart karjában.

— Tessék mondani, — kérdezi a pénztárostól — a kisbaba részére is kell jegyet váltanom?

— Az attól függ, hogy hány éves a baba! — hangzik a komoly felelet. — Négyéves korig ingyen utazik.

— Még nincsen négyéves! — feleli boldogan a «kismama». — Majd az ölemben tartom.

Nó, de siessünk, mert lemaradunk a vonatról.

— Beszállás! — kiáltják a jegyvizsgálók, s minden ajtóban egy-egy kinyújtott kar jelzi, hogy a szerelvény indulásra kész. A forgalmista engedélyt kér a szomszédos állomástól a vonat indítására. Nincsen akadálya...

Útközben egyik meglepetés a másik után ér. Körülöttem zsi-bong a gyermekhad. Leírhatatlanul boldog minden gyermek, minden úttörő: utas és szolgálatos egyaránt.

Megkérkezik Gyurka pajtás, a jegyvizsgáló. Meg-

mon:

Nem nehéz, nem veszedelmes a szolgálat?

— Szívesen végzem munkámat, — feleli — hiszen a mi utunkon teljesítünk szolgálatot. Veszélyes pedig nem, mert csak akkor indulhat a vonat, ha minden jegyvizsgáló a kocsin van.

— Csak a közönség okoz sokszor gondot! — veti közbe Karcsi pajtás. — Nem tud eléggé vigyázni, pedig miénk a felelősség! Utasaink nagyrésze gyermek.

— Engedjük előre a kis gyermekeket! Kérek egy helyet a mamának és a pici babának! — hangzik a figyelmeztetés innen is, onnan is.

Gyermekek vigyáz a gyermekekre! Ezeket az úttörő vasúttársakat szigorúan tartják, de ők is megkövetelik a rendet. Az üzemigazgató szerint csak egyszer fordult elő rendetlenség. Induló vonatra akart felszállni egy úttörő vasúttárs. Rögtön kizárták egy hétre a szolgálatból.

Besötétedik. Kivilágított vonaton közeledünk az »Előre« állomáshoz. Most haladunk a pályatest legszebb részén, erdőn át. Egy helyen kis kanyart vesz a vonat. Ezzel a kanyarral az építők megmentettek két öreg fát, amelyek mintegy természetes kaput alkotnak.

Azután beérünk »Előre« állomásra. Olyan minden, mint egy megelevenedett manómeze...

Páratlan élménnyel gazdagodva szállok le a vonatról. Meggyőződtem arról, hogy ezek a kis úttörők ezen a munkaterületen is olyan hatalmas lelki értékekkel gyarapodnak, amelyeket az életben, úttörő tevékenységük során az iskolában, a családi otthonban fognak elsősorban felhasználni. Megismerik a közösségi munka lényegét és módját, fegyellemmel, felelősségérzettel, rendszeretettel, áldozatossággal, bajtársiassággal telítődnek. Rengeteg hasznos gyakorlati ismeret birtokába jutnak, s a mellett nevetnek, kacagnak, szórakoznak, testileg is egészségesebbé válnak. Boldog az a szülő, akinek gyermeke ilyen körülmények között készülhet elő a felnőtt életére.

— A viszontlátásra a jövő nyáron! — búcsúzóul el a kis pajtásoktól.

Akkor már nem az »Előre« állomás lesz az úttörők vasútjának végállomása, hanem egészen a hűvösvölgyi végállomásig repít majd bennünket a vonat.

Az építés munkája továbbfolyik..... S. É.

LEVELESLÁDA

★

»Fiam 3 hétig úttörő táborban volt: most, hogy visszajött, nem ismerem rá. Az én lusta, morcos gyermekem édes, eleven, szívélyes kis emberré változott. Úgy látszik, nem helyesen neveltük, és most félek, hogy pár hét alatt lekopik róla a hatás. Nem marad ilyen! Mit tegyek? Hogyan bánjak vele, hogyan folytassam a nevelését?«

Látatlanban nem lehet megítélni a kisfiú esetét, de valóban mi is úgy látjuk, hogy az otthoni nevelésből valami hiányzott, amire a kisfiúnak szüksége lett volna. Talán nem voltak pajtásai, talán nem játszhatott eleget, vagy talán túlságosan szigorúan tartották. Az úttörők táborában megtalálta a korának megfelelő fiús életet, pajtásokat, vidám és mozgalmas környezetet. És mindez nem vette el kedvét a munkától, sőt ellenkezőleg: kielégültebb, tehát jobb kedvű, szívesebben és jobban tud dolgozni is. Tessék továbbra is az úttörőcsapatba küldeni, megengedni, hogy pajtásaival szórakozzék — persze, a feladatok pontos elvégzése mellett.

Szülők munkaközössége az iskolák államosításáért

Az egyházi iskolák államosítása megmozgatta a szülők és pedagógusok nagy tömegeit. Voltak sokan, akik kezdetől fogva felismerték a kérdés fontosságát. Látták, milyen szakadást okoz a tanulói ifjúságban az, hogy egyesek az állam által irányított iskolák demokratikus szellemében nevelkednek, mások pedig olyan iskolákban, amely elzárkózik a demokratikus haladás elől, sőt nem egy esetben megkerüli, szembe is száll vele. Szülők is, pedagógusok is felismerték, milyen fontos az, hogy a felnövekvő ifjúságot egységes, öntudatos seregben állítsuk népi demokráciánk célkitűzéseire, s látták, hogy az egyházi iskolák szellemi irányítása nem adja meg az ifjúságnak ezt az útmutatást. Látták a többi hibát és hiányosságot is. Az egyházi iskolák, amelyeket nem lehetett egyesíteni az ugyanazon községben működő, de más felekezethez tartozó vagy állami töredéiskolával, kerékkötői lettek sok helyen az általános iskola kiépítésének. Baj volt a tankönyvekkel, sőt községben még az iskola-épületet sem állították helyre.

Mielőtt az iskolák államosítása törvénnyé lett, ország-szerte szülői értekezletek elé került a kérdés, s a szülők és tanítók százezrei vitatták, beszéltek róla. Sokan vetették föl a kérdést: miért volt szükség erre? Nem lehetett volna keresztülvinni az államosítást a közvélemény megkerdezése nélkül?

Bizonyára lehetett volna! De vajon éppen ilyen demokratikus és meggyőző elintézés lett volna?

Az iskolák államosítása olyan kérdés volt, amely a szülők nagy tömegeit közelről érintette. Iskoláink nagy része — különösen országos, falusi viszonylatban — az egyház kezében volt, s a szülők ragaszkodtak az egyházhoz, amely gyermekeiket nevelte. Úgy érezték, megfosztják őket attól a joguktól, hogy gyermekeiknek olyan nevelést adjanak, amilyentől maguk jónak látnak. Ezeket a szülőket meg kellett győzni, fel kellett világosítani. Meg kellett világítani előttük, hogy nem zárkoznak el a fejlődés elől, s gyermekeiknek tesznek rosszat, ha ragaszkodnak ahhoz az úthoz, amely elhajlik az ország egységes haladásának útjától. Szülői értekezletek százain vitatták meg szülők és pedagógusok ezeket a kérdéseket, eloszlatták a kétségeket és meggyőzték a bizonytalanokat.

Ezek az értekezletek nagy munkát végeztek a Szülői Munkaközösségek. A Szülői Munkaközösségek vezetői rendszerint az iskola legaktívabb, legfelvilágosultabb szülői közül kerültek ki. Ezek a szülők segítettek felvilágosítani azokat, akik nem láttak tisztán a kérdésben, segítettek meggyőzni a habozókat, eloszlatni a kétségeket.

Az iskolai év végén, június 17-én a budapesti iskolák Szülői Munkaközösségeinek vezetői értekezletet tartottak. Szükségét érezték, hogy a különböző iskolákban, egymástól távolos kerületekben dolgozó szülők megismerjék egymást, beszámoljanak egymásnak munkájukról, és közösen vessék fel a munkájuk során felmerült nehézségeket. Érezték, hogy a Szülői Munkaközössége akkor igazi közösség, ha az iskola keretein túl is terjed. Mindannyiunkat megkapott a résztvevők lelkesége, az az egységes, odaadó buzgóság, amellyel ezek a szülők iskolájuk — s az egész iskolaügy — problémáit a magukévá tették. Akik ott voltunk, mindannyian éreztük, hogy a Szülői Munkaközössége történetében fordulópontot jelent ez az értekezlet. A Szülői Munkaközössége több lett, nagyobb lett, mint ami eddig volt: úgy éreztük, egy új, hatalmas tömegszervezetté nőtt fel. Voltak ott szülők csepeli iskolából, Újpestről, Budapest belső kerületeiből és a kül-

városokból is. És mindannyian egyek voltak az iskola szeretetében, demokráciánk jövőjébe vetett rendületlen hitükben, munka- és áldozatvállalásukban. Nagy figyelemmel hallgatták végig az előadó dr. Jóbórá Magdát, a MNDSz főtítkárát, aki a demokratikus nevelés feladatairól beszélt. Azután elmondták sorban, milyen eredményei vannak a Szülői Munkaközössége munkásságának az egyes kerületekben, s mik a további tennivalók. Már sötétedett, amikor felállt Fodor Gyula alpolgármester és összefoglaló választ adott a szülők felszólalásaira. Az államosítás kérdéséhez is hozzászólt az értekezlet: határozati javaslatot terjesztett a kultuszminiszter elé, amelyben örömmel üdvözölte az államosítást, és kérte mielőbbi keresztülvitelét.

Az államosított iskolákban most már megindult a tanítás, de a Szülői Munkaközösségének munkája ezzel még nem zárult le. Az államosított iskolákban és azokon kívül is, folyik még a harc tovább. Vannak, akik nem akarnak beletörődni, s igyekeznek a jövőben is, hogy a szülők soraiban elégedetlenséget keltsenek, szembe-állítsák őket iskolájukkal s iskolájukon keresztül a népi demokráciával. A Szülői Munkaközösségbe tömörült öntudatos szülőkre vár a feladat, hogy tovább is küzdjenek ez ellen a — nyíltan kimondjuk — reakciós aknamunka ellen. Rá kell mutatnunk az elégedetlenségre hajló szülőtársaink előtt arra, hogy az elégedetlenség szítása nem egyéb, mint a reakció mesterkedése a demokrácia újabb erősödésével szemben. A Szülői Munkaközösségnek folytatnia kell szívós kitartással a szülők felvilágosítását és meggyőzését. Ország-szerte megindult a »Dolgozók az Iskolákért« mozgalom: a Szülői Munkaközössége is bekapcsolódik ebbe a mozgalomba, s ennek keretében újult erőfeszítéssel segíti az iskolák építését és berendezését.

Az új iskolai év új feladatokat hoz. De új erősödést is... A Szülői Munkaközössége túlnőtt az iskolák, a főváros keretein. Hatalmas tömegszervezetté erősödve folytatja megkezdett munkáját: küzd a gyermekek, az iskolák, a magyar demokrácia jövőjéért.

F.

Látogatás az úttörők egyik nyári táborában

A multban, évszázón, a nevelő elbúcsúzott a tanítványtól, és nevelő, tanítvány külön-külön vakációzott. A demokratikus iskola nevelője kézen fogja a rábízott gyermeket, elvezeti oda, ahol a gyermek fejlődő erői szépre formálódnak a nagy szünidőben.

A demokratikus nevelőnek a gyermek lelki világával való ez a benső eljegyzése az idej nyáron már meg is valósult.

*

A kecskeméti műúton robogunk Pesterzsébeten, Soroksáron, Dunaharaszti át Ráckeve felé. A Duna mellett már messziről hallatszik a zaj: a IX. kerület úttörő gyermekek gondtalan viháncolása. Éppen időben érkezünk. Kilencvenkét kócos fej hajol az asztal fölé. Előttük csajkák. Ebédelnek. Az egyik nál bájosképzű kisiú mereszti ránk kék szemét, s amik melléje telepszünk, minden unszolás nélkül megszól. Megtudjuk, hogy Molnár Józsi a neve. Nyolcan vannak testvérek.

Szólj hozzá a felvetett kérdésekhez!

— Elég sok dolgom van ezekkel a rosszcsonatokkal — mondja mosolyogva Laci tanító bácsi —, de megéri. Legtöbbször kétkezi dolgozó gyermeke, de akad közöttük tisztviselő gyermeke is. Az úttörőknél nincsen különbség. Összejönnak itt a közös munkában. Segítenek a tábor munkálataiban, persze: gyermeki módon, de önállóan.

Ötven méterrel odébb Sándor pajtás »focizik« a fiúkkal. Az ő arca is kipirul a játékban.

— Muszáj játszani velük! — mondja lihegve. — Nem engednek....

— Gooooooooó! — harsan fel a mezőn, s a fiúk már szaladnak is hozzánk:

— Egy-null a javunkra!

A takaros gyermeküdülőház falán faliújság díszlik. A kis pajtások készítették. Zsinorírásos sorai hirdetik a táborban résztvevő pajtások lelkületét, meglepődöttségét. Soraiból tudjuk meg, hogy a romos épületet a kerületi MINSz ifjú rohambrigádja önként vállalt munkával hozta rendbe. Az idén már 300 kerületi úttörőnek nyújt ingyenes testi és lelki felüdülést. Bőséges és egészséges ételmezésükről a MDP kerületi vezetősége az üzemek útján gondoskodott.

— Hogyan viselkednek a gyermekek? — vetem fel a fontos kérdést.

— Nem panaszkodhatom rájuk! — feleli Laci táborvezető pajtás. — Mi itt szabadjára engedjük a pajtásokat. Minden gyermek megtalálja a szórakozás és művelődés sok-sok ágát. Sporttelep, vízitelep, sport- és játékeszközök, könyvek sokasága, egészséges, levegős termék állnak rendelkezésükre.

Pirosarcú kis pajtás hófehér fogakkal ránk nevet az ajtóban.

— Ez a tábor legjobb pajtása! — mondja Pista pajtás. És Kiss József beszél:

— Szeretek itt a táborban lenni, mert vannak jó pajtásaink, jól bántanak velem; nem bántanak, mint otthon.

Lassan körbefog bennünket a többi pajtás is, és dicséretükkel elhalmoznak. Beszédükből megállapíthatjuk, hogy a táborban való felüdülés sok tényező összehatásának következménye. Ezek: a tábori élet rendje és munkája, a közösségi élet sok kedves eseménye, az öntevékenységre törekvés, az úttörők önkormányzatával teremtett új életforma, a szórakozás, sport a jó levegőn, napon és vízen tartózkodás, rendszeres, bőséges és egészséges táplálkozás.

*

Ebben az évben, amikor a magyar nép az újjáépítés, a többtermelés és a munkaversenyek lázában él, s az egész magyar élet a jobb jövőért folytatott küzdelem jegyében áll, amikor az ország minden dolgozója: munkás, paraszt és értelmiségi dolgozó egyaránt teljes igyekezetével és tudásával a demokrácia ügyét szolgálja, akkor a tanulóifjúság nyári vakációja sem volt céltalan időtöltés és ötletszerű szórakozás. Ez a két hónap a szükséges és megérdemelt pihenés mellett a további feladatokra készülődést és megerősödést jelentette, és most gyermekeink testben megerősödve, szellemikben gazdagodva tértek vissza iskolájukba.

K. J.

EGY ISKOLA ÚJJÁÉLEDESE

Az iskola új igazgatónője az első napokban elsősorban a munkafegyelem megerősítésére törekedett. Számonkérte a testületet a pontosságot, mert a gyerekek még fél kilenc felé is özönlöttek az iskolába, ezért az első óra majdnem »fuccsba megy«.

— Ez a körzet ilyen. Tehetetlenek vagyunk! — mondták a nevelők. — A későjárók közül a nagyobbaknak az iskolába indulás előtt két-három testvérkét kell felöltöztetniük. A kisebbek maguk öltözködnek, ha nagy testvér nincsen. Az anya hat órákor otthon hagyja őket, munkába megy. A gyerek akkor kel, amikor ébred. Ezen nem lehet segíteni.

Sok gyerek mulaszt osztályonként; naponta 6—8—10. És mindig mások.... Tehát nem betegség miatt. Ez iskolakerülés! A gyerekeket rendszeres iskolabárársra kell nevelni!

— Nincsen mód rá! — hangoztatják egyesek. — Mi ismerjük ezt a gyerekanyagot. A nagy lány kell otthon; nem küldik iskolába. Ha a családban megbetegszik valaki, akkor a nagyobb gyereket otthon tartják. Ha vásárolni kell, a gyereket küldik, mert a felnőttek dolgoznak. Hiába tiltjuk... Be kell látnunk, hogy az a szegény asszony, az a nyomorult család nem tehet másképen.

8.

Mezővetkező héten:

kérdés:

Piszkosak a falak! Használhatatlanul kopottak — kópárok, sívárok az osztályok. Ott egy romterem. — Nyen jó lenne napközi részére! Igazi otthon lehetne belőle vásárolni! Most a délutáni tanuló osztályok növendékei leülnek többen délelőtt 10—11-től, de akadnak olyanok is, már reggel 8-tól ott ténferegnek a hideg folyosón. Vízil... délelőtt tanuló osztályok megszánnák és beültetik szegénye-

ket egy üres padba, valahol hátul. Legalább melegben ülnek. Szörnyű dolog egy egész délelőtt jónak lenni, de ha »rosszal« kodnak, mehetnek ki a hidegbe.... Megpróbálhatnók, talán összeadnák a szülők a szükséges pénzt és munkát. Nem próbáltátok?

— Reménytelen! Szegények ezek. És az iskola iránt nem is érdeklődnek. Nem áldozatkészek. Igaz, hogy sokan többet keresnek, mint mi, de azt megesszik, megisszák.

*

... Hol lehet rátalálni az archimedesi pontra, ahonnan ezt a tespedést ki lehet emelni sarkaiból?!.....

*

— A tanulmányi eredmény nem megfelelő. Négyesek tömege a felső osztályokban. Javítani kell az eredményt! A jobb segítse a gyengét. Álljanak össze, segítsék egymást!

— Ezek a lányok nem érnek rá otthon tanulni, és különben is különleges törekvést sem lehet beléjük verni.

*

— Milyen eredménnyel jártak a Szülők Munkaközössége összejövetelei?

— Hát bizony, nincsen sok értelme az egésznek. Osztályonként mindig eljön ugyanaz a 3—4 szülő, a jobbak közül. Meghallgatják, hogy nincsen baj a gyerekekkel, s ez az egész. A többi szülőt nem lehet látni.

*

... Megvan az archimedesi pont, ahonnan helyrebillen ez a kis világ!!

*

Az igazgató néni végigjárta az osztályokat:

— Kedves kislányok, nagylányok! Ti már ismertek

engem, én is ismerkedem nap-nap után veletek. Szülőiteket azonban még nem ismerem! Ha én most mindegyitek édesapját, édesanyját meglátogatnám, az év végére sem végzek a látogatásokkal. Hogyan segítsünk ezen?

— Szüleink keressék fel az igazgató nénit! — hangzik a lányok egyöntetű kívánsága.

— Ők jöjjenek hozzám? Ez okos gondolat! Most meglátom, ahhoz is elég okosak vagytok-e, hogy átadjátok az én üzenetemet pontosan... Vállalkoztok rá? Jó!

A hét folyamán az igazgató belátogatott az osztályokba. Véletlenül eszébe jutott, tehát megkérdezte:

— Elfogadták a kedves szülők a meghívásomat? Nő, ügyes kislány vagy te is! Te is... A tied nem ér rá? Kérd meg az én nevemben, hogy halassa a mosást másnapra... Ez egyszer főzőn édesanyád két napra, hogy munka után idelátogathasson... Édesapád későn végez? Nem baj, megvárom. Mondd meg neki...

*

Egy héti tartott a szervezés.

Estére kihülnek a tantermek, s különben is barátság-talanok, sötét az osztályok. Egyetlen tiszta, barátságos hely, amely kevés anyaggal fűthető, az iroda. Oda gyűjtik a fellelhető székeket, a takarítónők felhozzák a láccákat az ebédlőből.

— Kár a »strapáért!« — mondják az asszonyok. — Összesen nem jön be 10—15 szülő.

— Kérem azokat a láccákat!

*

Pontosan öt órákor jöttek az első szülők. A későn jövőeknek már csak a széles ablakpárkányon jutott ülőhely, az utolsók, az állóhelyesek kijelentették, hogy ők állva is beszélgetnek.

Kilenc óra felé feljött az altiszt, hogy megnézzé, mi van itt, mikor lehet kaput zárni.

Miről beszéltek? Az igazgató kezdte az eddig végzett munkájának, régebbi nevelői élményeinek ismertetésével. Gyakorlati példákon mutatta be, hogyan sikerült rendbehozni azokat a »nehéz eseteket«.

Kiderült, hogy a szülőknek is vannak ilyen eseteik! »Az én lányom...«, »... az enyém...« stb.

Sőt még a fiúk dolgait is előhozták!

Hogyan oldották meg ezeket az eseteket?... Egy kis bepillantás a mélylélektanba...

Az üzemi főtisztviselő apát éppen úgy érdekelte a beszélgetés, mint a napszámos anyját.

— Sok a baj most, a háború, az ostrom után, a nélkülözések között. Sok a lelki sérülés, amelynek következménye a dac, hanyagság, szórakozottság stb. Sok a segítenivaló. De hogyan segítsünk, ha ezt sem tudjuk, hol fáj, mi fáj. Egyedül tehetetlen az iskola. Csak közös munkával oldhatók meg a problémák. Igaz, ez munkába, fáradságba, időbe kerül, de nem éri meg? Boldogabb nemzedék fog felnőni. Mindent, amit tőlünk elvontak, megadhatjuk majd a gyerekeinknek. Nem gyönyörű ez? Kettőnk dolga ez, a szülőké és a nevelőké. Vállaljuk ezt a munkát?

— Vállaljuk!

— De nemcsak a nevelésről van szó! Az iskola oktató-műhely is, s a szülői ház támogatása nélkül ezt a feladatot nem tudjuk megoldani.

— Ha csak lehet, nem fogjuk elvonni a gyerekeket a tanulástól és az iskolától! — ígéri a szülők.

— Merészkedjünk egy kicsit tovább! Azt akarjuk, hogy gyerekeink kedvel tanuljanak, mert csak az ilyen munka lehet eredményes. De nézzük meg ezeket a tantermet, folyosókat! Kopár, sötét, piszkos minden. Tiszta, derűs, barátságos tanuláshoz lenne szükségünk. Mosolyogniuk kellene a falaknak, kacagni a sok virágnak, kedves képeknek...

Izgalmasan gyönyörű volt az erre megindult tervezgetés.

»Az én gyáram...« »a mi üzemünk...« »két szabadnapom...« »megkérdezem...« »előterjesztem...« »felkeresem...«

— Hogyan tudjuk meg, mi valósul meg a tervekből? Eljövünk! Mikor jöhetünk?

— Egy nagy hiba azonban van!

— ?

— Itt most a szülőknek csak egy kis része jelent meg. Nem nélkülözhetjük azokat, akik most ott vannak vagy ok nélkül távolmaradtak.

Majdnem minden szülő vállalta egy-két ismerősének meglátogatását.

*

Ez volt a megindulás.

A haladás állomásai: a pontosság százszázalékos; a nem betegség miatt történt mulasztások folyton csökkenni, egyes osztályokban megszűnnek; a tanulmányi eredmények grafikonja emelkedik.

A lendület elkapta a fáradt, gondterhes vagy közömbös szülőket, az anyagi gondokkal küzdő nevelőket és a személyzetet. A volt romteremben megnyílt a barátságos napközi otthon. Az iskola szépült, tiszta, derűs, világos lett. A gyerekek boldogan és büszkén vallották magukénak.

Minden szülő részt vett a munkában? Bizony nem! A túlságosan elfoglaltakat vagy a túlságosan közömbösöket tovább kellett csalogatni, ünnepélyekkel, amelyeken gyerekeik szerepeltek, névre szóló meghívókkal vagy kis beszélgetésre, s nem utolsósorban azzal az újtással, hogy a szülőket meghívták minden hónapban egy-egy napon a tanítási órákra.

Az iskola Szülői Munkaközösségének elmúlt iskolai évi utolsó értekezletén az igazgató büszkén és elégedetten mutathatott rá a szülők tömege előtt az elért eredményekre, amelyeket a szülők és az iskola közös, szervezett munkájával érték el.

L. K.-né

Egy szülő aggodalmai a vallásos nevelés kérdésében

— Tanácsot kérni jöttem igazgató úrhoz — kezdte beszédét egy anya az igazgatói irodában.

— Mit tegyek fiammal iskolájának államcsúszása után? Nehézségekbe ütköznék-e, ha fővárosi iskolába iratnám át? Buzgó katolikus vagyok, ragaszkodom gyermekem vallásos neveléséhez!...

Ez utóbbit többféle változatban ismételgette. Midőn éreztem, hogy már mindent elmondott, kérdéseket tettem fel:

— Miért éppen hozzám fordult tanácsért?

— Igazgató úr is katolikus. Vallásos embernek gondoltam! — hangzott a válasz.

— Asszonyom! Helyesen gondolta. Szeretném, ha erről beszélgetnénk, mielőtt kérdésére válaszolnék. Mit gondol, egyházi vagy állami iskolában neveltek engem vallásos emberre?

— Az az érzésem, hogy egyházi iskolába járt.

— Csak részben van igaz, mert tanulmányaim első felét egyházi, második felét állami iskolában végeztem. És milyen iskolába járt Ön? — kérdeztem.

— Ahol én nevelkedtem, ott csak állami iskola működött.

— Ha visszaemlékszik iskolai éveire, az állami iskolában vallásellenes volt-e a nevelés?

— Ilyen emlékem nincsen! — felelte az anya.

— A hittant különben is pap tanította.

Mutasd meg a Szülők Lapját ismerőseidnek!

— Érdekes! Önt állami iskolában vallásos emberre nevelték, ilyenek ismer engem is, aki mind a két-féle iskolának voltam növendéke. E szerint a mi iskoláinkban a vallásos nevelés tekintetében kifogásolható nem volt. Asszonyom! Amit kettőnk esetében megállapítottunk, az — higgye el — országos viszonylatban is igaz. Miért éppen csak most vannak az állami iskolával szemben aggódalmi? Talán mások tanítanak ma, mint eddig? Talán az általános iskola tantervében és az utasításokban vallásellenes részeket talált? Vagy talán az új tankönyvekben látott ilyeneket?

— Nem! Ezekre nem is gondoltam. A kérdéssel ilyen értelemben nem is foglalkoztam! — válaszolt az anya határozottan.

— Megnyugtatom, asszonyom, az államosítás az iskolák lelkületét nem rontotta meg. De mégis történt valami. A demokrácia szellemének fokozottabban kell uralkodnia az iskola mindennemű megnyilatkozásában. Ez pedig nemcsak nem ellenkezik a vallásos neveléssel, de egyenesen Krisztus tanításából következik. Tud-e arról, hogy az állam az összes egyházi iskolai tanerőket hajlandó alkalmazni? A szerzeteseket is!

— Igen, ezt tudom!

— Azt is tudja bizonyára, a katolikus egyházon mult, hogy ez nem történt meg. Gondolt-e arra, hogyha az államosításnak vallásellenes célja lett volna, akkor az állam nem járt volna jól a szerzetesek alkalmazásával? Vagy talán az állami iskolákban tanító szerzetesek felfogása e kérdésben megváltozott volna? Nem, asszonyom! A hitoktatást az eddigi keretek között továbbra is az egyház emberei látják el, akiket viszont az állam fizet. Ez vallásellenes ténykedés?

— Igazgató úr kérdései zavarba hoztak! Én ilyen formában nem foglalkoztam a kérdéssel. Egyszerűen csak aggódtam, de erre bizonyítékot nem kerestem s így nem is találhattam.

— Miért akarja gyermekét fővárosi iskolába átiratni?

— Ehhez több bizalmam van, mint az állami iskolához.

— Érdekes! Ön állami iskolába járt és most nem bízik benne, pedig iskolájáról sohasem volt rossz véleménye. Itt újra fel kell világosítanom. A székesfőváros kezelésében meghagyandó iskolákban a multban és a jövőben is ugyanolyan szellemű tanítás és nevelés volt és lesz, mint az állami iskolákban. A székesfőváros eddig is csupán csak az anyagiakról gondoskodott. A tanítás és nevelés kérdésében a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezett. Így lesz ez a jövőben is. Az államosított egyházi iskolákban tehát ugyanúgy tanítanak és nevelnek, mint a székesfővárosiakban. Természetesen különbség lehet a tanárok kiválósága tekintetében. Ezekre sem gondolt, asszonyom! A demokratikus iskolával kapcsolatban nem vett észre valami nagyon lényeges változást a multhoz viszonyítva?

— ??

— Hallott a multban arról, hogy a szülők a peda-

gógusokkal nevelési kérdéseket közösen és rendszeresen megbeszéltek volna? Volt-e lehetőség, hogy a szülők panaszait vagy kívánságait megbeszélhessék az iskola nevelőivel? Mert ma ezt a célt szolgálják a *szülői munkaközösségek*. Ha valami panasz van az oktatás és nevelés terén, itt ezt szívével teheti. Ha vallásellenesnek találna gyermeke nevelését, itt, a szülők együttese előtt ez ellen tiltakozhatnak, mert a szülői ház és az iskola közösen nevel. A kettő között meg kell lennie az összhangnak.

— Igazgató úr! Köszönöm felvilágosítását. Megnyugodtam. Gyermekeimet régi iskolájába iratom be!

Dá.

Teremtsük újjá a napközi otthonokat!

Valahányszor szülői értekezleteken, összejöveteleken vagy más alkalommal szülőkkel beszélgettünk s az iskolai élet megoldásra váró kérdéseire fordult a szó, rövidesen mindig a napközi otthon került a beszélgetés középpontjába.

— Nagyon szeret a gyerek iskolába menni! Olyan kedves a tanító néni, igazságos is, csak a napközivel van baj. Rosszak a gyerekek, verekednek, tönkreteszik egymás ruháját. A tanító néni nem bír velük! — hallottam ezt a panaszt sokszor, a legkülönböző változatokban!

S ha megkérdezzük a gyerekeket, a válasz:

— Nem szeretem a napközit. Unatkozom. A gyerekek kiabálnak és verekednek.

Persze, nem mindenütt van ez így. Vannak napközi otthonok, ahonnan alig lehet hazaküldeni a gyerekeket, ahová azért mennek el a szülők, hogy hálásan megszorítsák a tanító kezét, aki egész szeretetét beleadja a napközi munkába. Ezek a helyeken életet és otthonosságot sugároz a napközi otthon. Valóban az, aminek lennie kellene: otthon.

De ez ritka kivétel! S nagyjában, általánosságban a szülők panaszai az igazat mondják. De miért van ez így? Miért kell a napközi otthonnak az iskola mostohagyermekének lennie?

Gondoljuk csak meg: mi a napközi otthon? — s rá fogunk jönni elhanyagoltságának okára, de egyben arra is, miért tarthatatlan és lehetetlen, hogy ezek az állapotok tovább is így maradjanak.

A napközi otthonba azok a gyerekek járnak a tanítási órák befejeztével, akiknek szülei nincsenek otthon. Ezek tehát a napközi otthon híján az utcára kerülnének, vagy gazdátlanul tétferegne a többé-kevésbé jóindulatú szomszédoknál. A régi rendszerben nem tartották fontosnak, hogy ezekről a családokról, ezekről a gyerekekről gondoskodjanak. Elég volt annyi, hogy a gyerek ne csavarogjon, ne történjék valami baja az utcán és ne váljék belőle csavargó, társadalom-ellenes munkakerülő vagy még rosszabb valaki. A régi társadalom megnyugtatta saját lelkiismeretét:

— Íme, gondoskodtam a gyerekekről!

De hogy mit nyújtott a gyerekeknek ez a »gondoskodás«, azt nem igen kutatták. A napközi otthonban dolgozó

tanítók nagyobb óraszám mellett rosszabb fizetésért dolgoztak, mint az osztálytanítók. Egyetlen enyhítő körülmény az volt, hogy a napköziben »nem kell komoly munkát végezni!« Ki ment tehát napközis tanítónak? Aki kiöregedett a nagyobb felelősséggel járó osztálymunkából, aki beteg volt, vagy egyszerűen beléúnt már a mesterségébe, s könnyebb végéről akarta megfogni a munkát. A napközi otthon vezetője ezek szerint nem az iskola legjobb, leglelkesebb tanítóiból került ki, hanem ellenkezőleg. A napközit bedugták az iskola egyik elrejtett zugába, ahol a kis rongyos és elhanyagolt külsejű gyerekek nem zavarják az iskola tiszta, rendes képét. Sőtét, rosszlevegőjű, poros terem, sívár iskolapadokkal, elkényszeredett tanító és gondozatlan, össze-vissza futkosó vagy ténfergő gyerekcsapat: ez volt mostanáig a napközik általános képe.

Lesújtó, szomorú kép! De — tegyük mindjárt hozzá — ennek gyökeresen meg kell változnia, és pedig minél hamarabb! Kiről gondoskodják a ma iskolája, ha nem elsősorban a dolgozó szülők gyerekeiről? Kivel kell törődnünk, kinek kell szerető vezetést nyújtunk, ha nem legelsősorban azoknak, akiknek nem jut törődés, nem jut az anya símogató keze s az apa gondosan szigorú pillantása, akiknek nem jut az, ami az embernek éppen olyan nélkülözhetetlen, mint a kenyér vagy a levegő: az otthon? Az otthont nélkülöző gyermekek nevelését nemcsak együttérző szeretetünk, nemcsak a dolgozók megbecsülése irányítja. Mai lélektani ismereteink mellett tudjuk, milyen fontos az ember életében, vajjon tudott-e gyermekkorában szeretettel kapcsolódni valakihez, talált-e munkás és együttérző szellemű közösséget, amely magával ragadta. Azok a gyerekek, akik nélkülözték az ilyen termékeny közösség hatását, egész életükön át érzik ezt a hiányt. Nem tudnak majd bekapcsolódni a termelő munkába, a közösség törvényeibe, mert régi elhagyatottságuk és kitaszítottságuk érzései kísértenek bennük további életük során. A jó otthont nyújtó, munkás, de egyben örömet és biztonságot adó közösség nevelő értéke ugyanígy egész életükön át érezteti hatását. A kiváló orosz pedagógus, Makarenko példája is ezt bizonyítja.

Napközi otthonainkat tehát a legsürgősebben át kell szerveznünk, hogy megfelelhessenek nevüknek és hivatásuknak. A napközis tanítók erkölcsi és anyagi megbecsülése érdekében a főváros az 1948/49. iskolai év kezdetén napközis szaktanítói tanfolyamot indít. Ezen a tanfolyamon a már működő tanítók elsajátítják a mai

élet kívánságaihoz mért napközi-foglalkoztatás gyakorlatát, s ha ezt a tanfolyamot elvégezték, mint szaktanítók, sokkal nagyobb megbecsülésben és jobb fizetésben is részesülnek. A fővárosi iskolák napközi otthonait még ebben az iskolai évben felszereljük a legszükségesebb munkaeszközökkel: ollókkal, késekkel, ezenkívül játékokkal, labdával, könyvekkel. De ez csak egyik oldala a napközi-problémának. A másik oldalon a szülőknek, a Szülők Munkaközösségének kell kivennie részét az újjáalakítás munkájából.

A Szülők Munkaközösségének, mint a szülők közvéleményét képviselő szervezetnek, követelnie kell a napközi otthon korszerűsítését. És nemcsak követelnie, de segítenie is kell ebben a munkában.

Mit tehetnek a szülők?

Nagyon sokat! Szülői értekezleteken felszólalhatnak, és jóindulatú bírálatukkal, észszerű javaslataikkal segíthetnek megoldani saját iskolájukban a napközi-terem elhelyezésének, bebútorozásának, felszerelésének kérdését. Talán lehet egy romos terem helyreállítani, vagy csak egy falat húzni valahol — s már van napközi-terem. Talán valamelyik üzemben dolgozó édesapa vagy anya tud néhány asztalkát vagy széket szerezni a reménytelenül sívár iskolapadok helyett, s már otthonosabb bútorhoz jutott a napközi. Talán néhány szál deszkából sikerül egy kis egyszerű polcot összeállítani, s már van a napközi-könyvtárnak könyvespolca. Folytathatnám a felsorolást, de úgy hiszem, nem szükséges. A Szülők Munkaközösségébe tömörült apák és édesanyák eddig már nagyon sok nehézséget meg tudtak oldani, nagyon sok iskolában tették lehetővé a tanulás megindítását. Most sem fogják cserbenhagyni az iskolákat, amikor a napköziről van szó, gyermekeik második otthonáról. Jó levegőjű, tiszta terem a napközinek, egészséges bútort, anyagot a gyerekek foglalkoztatásához, gondozást az elhanyagoltaknak: ezek a legfontosabb feladatok. Lépésről-lépésre haladva, tervszerűen kell megoldanunk ezeket a feladatokat. A kép, amelyet magunk előtt látunk: vídáman játszó, könyvükbe vagy munkájukba elmerült gyerekek csoportja, otthonosan barátságos napközi-otthonok, rendbentartott, gondozott gyermekek, elégedett tanító, megnyugodott szülők. Ez vezessen bennünket, mert ez a kép nem elérhetetlen. Nemcsak a földeken, a hidakon és az üzemekben: az iskolákban is az ország jövőjét építjük!

Mindennapi gondjaink

Régi hiányok pótlására vállalkozott a Szülők Lapja, amikor ezt a rovatát megindította. Ismeretni kívánja a szülőkkel, miben segít és segíthet az iskola, hogyan kívánja megosztani a szülői ház gondjait. Állandóan pontos leírást adnak arról is, hogy az iskola melyik szervét mikor és milyen iratokkal felszerelve kell felkeresni egyes segítségkérésekor. Ismertetjük azt is, mi a tennivaló az iskolán kívüli szervezetek segítő akcióinak igénybevétele esetén stb.

Lapunknak nem az a célja, hogy csak a szerkesztőség elgondolása szerint szolgálja a szülők közösségét, hanem szeretnők minél több szülő hozzászólását olvasni s közérdekű közleményeiket a lapban is közölni. Kérjük azt is, közöljék kívánságaikat, miről szeretnének a rovatban olvasni. Örömmel adunk helyet minden felvetett kérdésnek, akár a családi élet, akár csak a gyermek vagy az iskola életéből valók.

*

A rovat tartalma:

1 Milyen segítséget nyújt az iskola a tanszer- és tankönyvellátás terén?

2 A Gyermekek és Ifjúságvédelmi Központ juttatásai; az iskolai szociális gondozónő munkája.

3. Az iskola egészségügyi szolgálata.

4. Az iskola berendezése: az egészséges, világos osztály megvalósítása, az ideális napközi otthon berendezése.

5. Milyen segítséget nyújt a napközi otthon?

6. Úttörőotthon, ifjúsági otthon, az ifjúsági egyesületek nevelő értéke.

7. Az ifjúság szociális munkája.

8. Az iskola együttműködése a társadalmi szervezetekkel:

a) MNDSz, pártok, üzemek stb.;

b) A Magyar Vöröskereszt akciói, Gyermekmentő Szövetségek stb.

9. A gyermek környezetének szociális gondozása:

a) iskolai kistestvérakció, vándorkosár;

b) mentők, betegsegélyzés (meddig jár OTI stb.), üdültetés;

c) az öregek elhelyezése, aggok háza stb.

10. Az iskola az MNDSz-ért stb. akciók kiterjesztése.

11. Az otthon gondjai: felszerelések házi elkészítése; a gyermek helyes ruházata és ételmezése. (Ruha-szabásminták, ételreceptek.)

* * *

Ezúttal a beíratásról és az iskolai év megkezdésével kapcsolatos gondjainkról beszélünk, illetve arról, milyen anyagi segítséget nyújthat az iskola növendékeinek.

1. A legtöbb iskolában már kifestett osztály, tiszta folyosó várja a növendékeket, a »Dolgozók az Iskolákért« akció pedig lehetővé fogja tenni, hogy teljesen rendbehozott iskolában tanuljanak diákjaink.

2. Tankönyv-, füzet-, írószerv- stb. ellátásban részesülnek a szociális helyzetüknél fogva rászoruló növendékek. Később — lehetőség szerint — minden tanuló kap tanszereket.

3. Fürdési, strandolási lehetőséget nyújt az iskola a növendékeinek. Tíz csoportokban a délelőtti órákban felnőtt vezetővel látogathatják a strandfürdőket. A jegyek ára:

Széchenyi-strandon	1'20 Ft
Palatinus-strandon	1'20 »
Rudas-fürdőben	1 — »

4. Az iskola szociális juttatásait a Székesfővárosi Gyermek- és Ifjúságvédelmi Központja az iskola szociális gondozónője útján adja a súlyos szociális helyzetben levő gyermekek számára. (Pl. hadifogoly gyermeke, munkaképtelen, beteg szülő, sok testvér stb. esetén). Ha az iskolában szociális gondozónő nem működik, a tanulók a legközelebbi fővárosi iskola gondozónőjéhez tartoznak.

Kérjük a szülőket, ne menjenek kéréseikkel a Gyermek- és Ifjúságvédelmi Központba, mert ezzel nem gyorsítják saját ügyük elintézését, sőt zavarják a Központ munkarendjét. A Központ egyéni ügy kivizsgálásával nem foglalkozik. Ez a gondozónő feladata.

A »gondozási igazolvány«-t be kell mutatni a gondozónőnek. Ha a rászoruló család nem rendelkezik erre az évre érvényes könyvecskével, akkor — esetleg a gondozónő tanácsát, segítségét igénybevéve — szerezze azt be sürgősen, nehogy hiánya akadályozza a gyors segítség lehetőségét.

A gondozónőt — hívására — keressük fel a megjelölt időben. Utalványt kicsi gyermekekkel küldeni nem lehet.

Milyen segélyben részesülhetnek az említett súlyos szociális helyzetben levő gyermekek?

a) Cipőt, ruhát stb. azok a tanulók kapnak, akiknek szülei nem tudnak lábbelit, meleg ruhaneműt venni. Azonban a családnak — szociális helyzetének megfelelően — hozzá kell járulnia néhány forinttal. Ez a hozzájárulás biztosítja, hogy minél több gyermek részesülhessen juttatásban s a költség egy részének vállalásával nem üres adomány a cipő stb., hanem csak a család hozzásegítése, hogy az általa előteremthető összegből gyermekeiket felruházhassa.

b) Napközi otthonba járó gyermekek vagy olyanok, akiket kenyérkereső édesanyjuk meleg ebéddel ellátni nem tud, a hatósági étkezőhelyeken, leggyakrabban saját iskolájukban vagy a közeli iskola konyháján kaphatnak reggelit, ebédet és uzsonnát. Szintén a szülők keresetének megfelelően kell hozzájárulást fizetni.

c) Átmeneti intézeti elhelyezésben részesülnek olyan diákok, akikről — legfeljebb egy-két hónapig — édesanyjuk gondoskodni nem tud. (Szülés, kórházban ápolt beteg, vidékre költözés röviddel a tanítás befejezése előtt, átmeneti lakáshiány stb.)

d) Állandó, vagyis az egész iskolai év tartamára szóló intézeti elhelyezés: árva, félárva, hadifogoly gyermeke, sok gyermek stb. esetek egészen komoly összetételalkozása esetén lehetséges. A tanuló a nyarat, ha mód van rá, otthon, a családi körben tölti. Ebben az esetben is kívánatos, hogy a gyermeke eső családi pótlékot ellátási hozzájárulásul befizessék.

e) Nehezen nevelhető gyermekek intézetébe kerülhetnek olyan gyermekek, akik szülői nevelésben nem részesülhetnek, vagy akikkel már nem »bírnak« otthon s ennek hatása az iskolai munkán is meglátszik. Az ilyen gyermeket ne sajnáljuk intézetbe adni, mert ma már nincsen a régi értelemben vett »javítóintézet«.

f) A székesfőváros két szabadsághegyi gyógynevelő-intézetébe nemcsak szociális, hanem egészségi rászorultság szerint kerülnek a növendékek, pl. operáció után, nagyfokú testi leromlottság esetén, tüdő-, mellhártyagyulladás után, gyenge, de nem beteg tüdővel stb. Ezekbe az intézetekbe a szociális gondozónő és az iskolaorvos véleménye alapján kerülnek a gyermekek.

5. Milyen az iskola egészségügyi szolgálata?

Minden iskolának van iskolaorvosa és egészségügyi védőnője. Minden iskolai év elején és végén, azután — a lehetőség szerinti időközökben — az iskolai évben is megméri a tanulók magasságát, testsúlyát s általános orvosi vizsgálatot tartanak. Így megfelelően ellenőrizhetik a gyermekek fejlődését, az esetleg fejletlen vagy hibásan fejlődő testrészek, csontok (lúdtalp, laikus szemmel fel nem fedezhető csípő-gerinc-stb. hibák) gyógytorna útján való kezelését. Rendszeresítették a fogorvosi vizsgálatokat is. Minden gyermek fogát megnézik, a hibás fogakat feljegyzik és a fogorvosi kezelésre a beutalást megadják. Minden gyermek évenként tüdővizsgálatra kerül a székesfővárosi tüdőgondozó intézetében. Az orvosi vélemény szerint rászoruló tanulók szív- stb. szakvizsgáló intézetekbe mennek kivizsgálásra.

Az állandó orvosi szolgálat az iskolákban lehetővé teszi azt is, hogy amelyik gyermeken a betegség legkisebb jele mutatkozik, azonnal orvosi segítségben részesül vagy ha az osztály egészségét veszélyeztetné, elszállításáról, ellátásáról intézkedés történik.

S. É.

LAPSZEMLE

★

Az iskolák államosítása után országsszerte hatalmas tömegmozgalom alakult ki: »Dolgozók az Iskolákért«. A mozgalom célját, jelentőségét, alapelveit Béki Ernő, a Pedagógusok Szakszervezete főtitkára, a mozgalom országos intézőbizottságának titkára ismerteti a *Köznevelés* augusztusi számában.

A szülői munkaközösségek, a tanulóifjúság és a pedagógusok összefogása a pártokkal és a különféle társadalmi

egyesületekkel karöltve — hazánk felszabadulása óta — az iskolák újjáépítése, rendbehozása és felszerelése terén kimagasló eredményeket ért el. Bármennyire is tiszteletre méltóak azonban az így elért eredményeink, ezen a téren nagyon sok tennivaló áll előttünk. Eddigi munkánknak egyik főhiányossága, hogy a munka főként a városokra szorítkozott s így a falusi és tanyai iskolák állapotán nem tudunk gyökeresen változtatni.

Az iskolák államosítása ezen a téren is új, rendkívül nagy lehetőségeket teremtett. A magyar dolgozók világosan látják, mennyire fontos demokráciánk fejlődéséhez a falusi dolgozók kulturális színvonalának emelése. Az ipari munkáság eddig főképpen saját gyermekeivel kapcsolatban érdeklődött az iskolák újjáépítése és felszerelése iránt. Most saját közvetlen érdekein túl az egész ország — különösen a falu — iskolái felé fordul, segítséget akar nyújtani a falu dolgozó parasztágának.

Az ipari munkáság, a városi dolgozók segítsége azonban csak akkor lesz igazán hatékony, ha a dolgozó parasztág érdeklődését és áldozatkészségét is sikerül felkelteni az iskolák ügye iránt. A tények arra mutatnak, hogy ezen a téren is alapvető változás történt. A dolgozó parasztág egyre szélesebb rétegei ismerik fel, hogy saját iskoláikat rendbe kell hozniuk és fejlesztésére állandóan gondot kell fordítaniuk. Erre a célra felajánlják munkájukat és anyagi hozzájárulásukat.

A szakszervezetek, a nők és az ifjúság szervezetei, valamint a többi demokratikus társadalmi szervezet valamennyien tevékenyen közreműködnek a dolgozóknak az iskolák újjáépítésére irányuló mozgalma megszervezésében és továbbfejlesztésében.

Messzebbre is kell néznünk! Az iskolák újjáépítésének elvégzése után sem mondhatunk le a társadalom érdeklődéséről és támogatásáról, a nevelés ügyét mindig az egész dolgozó társadalom ügyévé kell tennünk. Ezért kezdeményezte a Pedagógus Szakszervezet a Dolgozók az Iskolákért Országos Intézőbizottságának megszervezését, és létesített székházában egy állandó irodát a bizottság számára. Végül közli a lap a magyar társadalomhoz szóló felhívást, amelyben kérelemmel fordul az egész társadalomhoz: alakítsák meg minden községben, városban a »Dolgozók az Iskolákért« mozgalom Helyi Intéző Bizottságát.

A *napilapok* csaknem naponta számolnak be a nagy erővel megindult hatalmas munkálatokról. Mindennél világosabb bizonyítéka lett a »Dolgozók az Iskolákért« mozgalom annak, — írja a *Szabad Nép* — hogy a nép saját iskoláért nem sajnálja az áldozatokat és a munkát, mert azt akarja, hogy gyermekei jobb iskolába járhasanak és többet tanulhasanak. Természetes, hogy az akció élére a Magyar Dolgozók Pártja szervezetei és falujárói álltak, de ugyanúgy — mint minden tömegmozgalomban — ebben is részt vesznek a többi koalíciós párt és a dolgozó nép tömegszervezetei.

A termelési munkaverseny mellett hamarosan egy újfajta verseny alakult ki: a vármegyék és a kisebb közigazgatási szervek versenye a jól felszerelt és egészséges iskolákért. Az eddig beérkezett jelentésekből kitűnik, hogy a falusi dolgozók a fővárosi és vidéki városok ipari munkáságának segítségével több, mint 800 iskolát fognak helyreállítani. Igen öröndetes jelenség, hogy sok helyütt a katolikus és protestáns papság is cselekvően bekapcsolódik az államosított iskolák helyreállításáért megindított mozgalomba. Templomi szöszékekről hívják fel a híveket, hogy munkával, anyagi áldozattal és építési anyaggal segítsék a városi dolgozók munkáját. A papok résztvesznek a dolgozók által újjáépített iskolák felavató ünnepségein és a falujárók kérésére felszentelik azokat.

A versenyben első Hajdu megye, de a többi megye, így Szatmár, Bereg, Győr, Vas, Sopron megye is állják a versenyt.

A pestmegyei Páty község két felekezeti iskolájának helyreállítására az egész falu megmozdult! — írja a *Szabad Nép*.

A kisiparosok és újjgazdák is önkéntes munkát vállaltak, s a MDP falujárói, az MNDSz, valamint a Szakszervezet nőtárgjaival együtt vettek részt a két iskola újjáépítésében.

HÍREK

★

Megnyílt a IV. Egyetemes Nevelésügyi Kongresszus. A Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete kongresszusra hívta össze a demokratikus magyar nevelés munkásait. A kongresszus megnyitásának napja, 1948 július 21-e, egyszerűsmind ünnepi forduló is: 100 évvel ezelőtt, 1848 július 20-án gyűltek össze először ebben az országban a magyar pedagógusok, hogy megvitassák a fontos kérdéseket. Ez a mostani kongresszus egyenes folytatója a 100 évvel ezelőtti első kongresszusnak, s a mostani kongresszus résztvevői ugyanazzal a felelősségérzettel hozzák kapcsolatba programjukat a dolgozó nép érdekeivel, mint a 48-as idők pedagógusai. Munkájuk feltételei biztosítottak: a népi demokrácia megteremtette a köznevelési rendszer döntő átalakításának feltételeit, mert — többek között — megvalósította az 1848. évi kongresszus egyik főkövetelményét, az iskolák államosítását. Ez felszabadította a feudalizmus maradványai által nevelőmunkájukban foglalt pedagógusokat, s biztosította a kormányzat egységes irányítását, tehát a demokratikus szellem érvényesítését az ország valamennyi iskolájában. A műveltség demokratizálódásának és a demokráciára nevelésnek az általános iskola megszervezésével kifejezett gondolata is most vált teljessé, s a kongresszusnak éppen az a feladata, hogy ezt a kettős gondolatot minden részletterületen gyakorlati tartalommal töltsék meg. Ez a szándék irányította a megnyitó ünnep szónokait, elsősorban dr. Ortutay Gyula kultuszminisztert és Lukács Sándort, a Pedagógusok Szakszervezete főtítkárhelyettesét, akik széleskörű munkaprogramot terjesztettek elő. A program alap gondolata: »Szabad, művelt, dolgozó és közösségi embert akarunk nevelni«.

A kongresszus döntései hosszú időre irányt szabnak az iskola és a családi otthon munkájának, ezért további munkájáról, illetve munkaeredményeiről lapunkban esetenként részletesen beszámolunk.

Pedagógus-élmunkások. 30 pedagógust tüntettek ki a »Kiváló munkáért« jelvénnel. A kitüntettek között 7 fővárosi nevelő van, lapunk szerkesztőségének két tagja: *Fonó Ernőné és Kovács József*, azután *Barnabás Edit, Pálos Emil, Szabó Jenő, Szabó Katalin és Székely Béla*.

Testvériskola. A Cegléd melletti Csemőd tanya iskoláját a főváros IX. kerületének MINSz szervezetei rendbehozták, a IX., Mester-u. 19. sz. a. községi általános iskola Szülői Munkaközössége pedig vállalja az iskola felszerelésének kiegészítését és — mint testvériskolájának — állandó támogatását. Ez a »támogatás« azonban nem egyoldalú, mert a tanyai iskola ugyanakkor szükség szerint ellátja fővárosi iskoláját a tanyai életre vonatkozó anyaggal. Kíváncsún lenné, hogy a »testvériskola« szép gondolatát minden fővárosi iskola hasonló módon megvalósítaná a gyakorlatban.

A hitoktatás kötelező valamennyi államosított iskolában.

Nevelési tanácsadó. A Szülők Munkaközössége Központjának vezetője, *Fonó Ernőné* szívesen áll a szülők rendelkezésére nevelési kérdéseik megbeszéléseire minden szerda délután 3—5 óra között, a Szülők Lapja szerkesztőségében, Központi városháza, II. em. 225/4. sz. a.

Főszerkesztő és felelős kiadó:

Dr. Szoboszlai Ferenc

Felelős szerkesztő:

Hanvai Károly

Szerkesztőbizottság:

Barcza Gedeon, Bartos Mihály, Cserháti Ferenc, Fonó Ernőné, Kovács József, Lenkei Kálmánné, Molnár Vilmos és a Munkaközösség külső tagjai.

A lap megjelenik — július és augusztus kivételével — minden hónap 1. napján.

A szerkesztőség hivatalos órái: minden szerdán 10—12 óráig, Központi városháza, II. em. 225/12. szám alatt.

Kéziratokat nem adunk vissza s nem őrzünk meg.

Székesfővárosi házinyomda, Budapest, IV., Közp. városháza — 112868

Felelős vezető: dr. Mihalik Gusztáv